

Çakmak ve suni çakmak taşının tekel konusundan çıkarılmasına ve bu maddelerin Gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel ve Bütçe Komisyonları raporları (1/458)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1230

21 . XII . 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 16 . XII . 1948 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılmış olan çakmak ve suni çakmaktaşının Tekel konusundan çıkarılmasına ve bu maddelerin Gümrük Resimlerinde değişiklik yapılmasına dair Kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Hasan Saka

Gerekeçe

Yurtta kibrit tekeli 1340 yılında muvazenei umumiye kanununun 8 nci maddesine konan hükmle tesis olunmuş ve bu tekelin işletilmesi aynı madde ile verilen salâhiyete müsteniden bir yabancı şirkete devir olunmuştu. Şirket müddeti içinde taahhüdünü yerine getiremediğinden mukavelesi fesh olunmuştur.

2 . VI . 1929 tarih ve 1503 sayılı Kanunla bu tekeli işletmek için bir müdürlük teşkil olunmuş ve bu arada bu kanunla, alev, kıvılcım ve hararet çıkararak her hangi bir maddeyi tutuşturmak için kullanılan müşteil maddeli veya fitilli her nevi çakmaklarla suni çakmak taşlarının ve suni çakmaktaşı yapmaya mahsus her nevi makine, alât ve edevatın ithali, imali ve satışı da Devlet Tekeli altına alınmıştır.

15 . VI . 1930 tarih ve 1722 sayılı Kanuna müsteniden kibrit, çakmak ve çakmaktaşı imtiyazını 1 . 7 . 1930 - 1 . 4 . 1943 12 sene 9 ay işleten Amerakan Şirketi zamanında satılan çakmak 17 439 suni çakmaktaşı da 398 565 aded olmuştur.

1 . IV . 1943 den 1945 yılı başına kadar muvakkat idare, 1945 yılından 1947 yılı sonuna kadar da Tekel Genel Müdürlüğüne dâhil bir işletme olarak Devlet elinde çakmak satışı 49 642, suni çakmaktaşı satışı 2 085 093 adedden ibaret kalmıştır.

Çakmak ve çakmaktaşı satışlarından 1947 yılı içinde elde edilen satış kârı 39 914 liradan ibarettir.

Bundan başka, suni çakmaktaşından 54 439 liralık müdafaa vergisi sağlanmıştır.

Satılan miktar ve bu gelir, bu iki madde üzerinde malî gaye ile tesis edilen bir tekelin idamesine sebep olabilecek ehemmiyette değildir.

Yurdumuzda çakmak bâzı maden işletmeleri gibi sanayide kullanılanlar istisna edilirse fiilhaki ka çoğu zevk için kullanılmaktadır. Bir çakmak ne kadar mükemmel olursa olsun muayyen tiplerde oldukça her zevki tatmin edemez. Tipler taaddüt ettiği için Tekel İdaresi elinde bunların her çeşidinden bulundurmaya da imkân yoktur. Bu itibarla ne kadar itina edilse hususi istihlâk şek-

linde kaçakçılık durumunun önlenmesi mümkün olamamaktadır.

Çakmak ve suni çakmaktaşı tekelinin kaldırılması bir kısım vatandaşları bilerek veya bilmiyerek istihlak kaçakçısı durumuna girmekten ve takip edilmekten koruyacaktır.

Bundan başka pek azı müstesna, şimdiye kadar tamamen hariçten getirilen bu maddelerin tekelinden çıkarılması yurttan bunların imali için hususi teşebbüslere ufak da olsa bir saha açmış olacaktır.

Halen 12 kuruşu Milli Savunma Vergisi olmak üzere beher çakmaktaşı 22 kuruşa satılmaktadır. Çakmaktaşı da Tekelden çıkarılacağına göre Milli Savunma Vergisinin bırakılması halinde bu verginin tahsilinde müşkülâta mâruz kalınacağı gibi satış fiyatları da yine yüksek olduğundan kaçakçılık kısmen devam edecektir. Bu itibarla, yalnız çakmaktaşıdan alınmakta olan Milli Savunma Vergisinin tamamen kaldırılması uygun görülmüş ve ancak Tekel satışlarından elde edilen Hazine gelirinin sağlanması için de Tekelden çıkarılan çakmak ve suni çakmaktaşıdan alınmakta olan Gümrük Resimlerinde bir miktar artırma yapılmıştır. Bu maksatlarla ilişik Kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Gümrük ve Tekel Komisyon raporu

T. B. M. M.

Gümrük ve Tekel Komisyonunun

Esas No: 1/458

Karar No: 8

1. 1. 1949

Yüksek Başkanlığa

Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 16. XII. 1948 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılmış olan çakmak ve suni çakmaktaşının Tekel konusundan çıkarılmasına ve bu maddelerin Gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı Komisyonumuzun 27. XII. 1948 tarihli toplantısında Gümrük ve Tekel Bakanı ile Maliye Bakanlığı temsilcisi huzuru ile konuşulup incelendi.

Hükümetin tasarısı esas itibariyle Komisyonumuzca da uygun görülmüşse de, Hazineye ehemmiyetsiz bir gelir temin eden suni çakmak taşının Tekel konusundan çıkarılmasının başlıca sebebi kaçakçılığı önlemek olduğuna göre suni çakmak taşının bir kilosundan (250) lira Gümrük Resmi alınması ve bu maksadı temine yarar görülmemiştir.

Bu konu üzerinde yapılan incelemelerde, memlekete sokulan kaçak çakmak taşından beherinin yedi kuruştan daha aşağı fiyatla temini mümkün olamayacağı anlaşıldığından, kaçakçılığı tamamen önlemesi için, suni çakmak taşının bir kilosundan alınacak (250) lira Gümrük Resminin (160) liraya indirilmesi maksadı temin edeceği düşünülerek tasarıda bu suretle değişiklik yapılmasına (250) lira Gümrük Resminin (160) lira olarak tespitine karar verilmiştir.

Tasarıda zikredilen mucip sebeplerle yalnız çakmak taşından alınmakta olan Milli Savunma Vergisinin kaldırılması ve çakmağın Gümrük resimlerinde yapılan değişiklikler yerinde görülerek Tekel konusundan çıkarılması yine aynı mucip sebeplerle Komisyonumuzca da oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğinde Bütçe Komisyonuna vermek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Gümrük ve Tekel Kom. Baş. N.

Sözcü	Sözcü
Zonguldak	Zonguldak
<i>Orhan Seyfi Orhon</i>	<i>Orhan Seyfi Orhon</i>
Kâtip	
Malatya	Ağrı
<i>Osman Taner</i>	<i>Ahmet Alpaslan</i>
Çanakkale	Kastamonu
Hüseyin Bingöl	<i>Fethi Mağara</i>
İmzada bulunmamıştır	
Kocaeli	Mardin
<i>Ali Dikmen</i>	<i>İrfan Ferid Alpaya</i>
Samsun	Tekirdağ
Hüseyin Berk	Ekrem Pekel
İmzada bulunmamıştır	İmzada bulunmamıştır
Trabzon	Urfa
<i>Daniş Eyyüboğlu</i>	Osman Ağan
	İmzada bulunmamıştır.

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas no. 1/458

Karar no. 76

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanarak, Başbakanlığın 21 . 12 . 1948 tarihli, 71/1230 sayılı yazısıyla Büyük Millet Meclisine sunulan ve tetkiki Yüce Başkanlıklarınca Gümrük ve Tekel Komisyonu ile Komisyonunuza havale buyrulmuş olan, çakmak ve çakmak taşının tekel konuları arasından çıkarılması hakkındaki ilişik tasarı, Gümrük ve Tekel Bakanlığı temsilcileri de hazır bulunduğu halde, Gümrük ve Tekel komisyonu değiştirmeleri ve gerekçesiyle birlikte okundu.

A

Tümü üzerinde görüşmeler

Varılmış kararların dayandığı mülâhazaları göstermesi bakımından evvel emirde, aşağıda özet halinde arzda gördüğümüz esaslar gözden geçirildi:

1. — Bu tekelin başlayış tarihi ve geçirdiği safhalar:

Çakmak ve çakmak taşı tekeli ilk defa 2 . 6 . 1929 tarih ve 1503 sayılı Kanunla konmuş ve bu tarihle 15 . 6 . 1930 tarihi arasındaki intikal devresinde müstakil bir Umum Müdürlük tarafından işletilmiştir. Kuruluş gerekçesi Tekel altında bulunan kibrite mütenazır bir teklif durumu tesis etmekte. Bu Tekel 15 . 6 . 1930 ta-

rih ve 1722 sayılı Kanunla «The American Turkish Investment Corporation» adlı bir Şirkete 14 . 6 . 1930 tarihli 10 milyon dolârlık bir istikraz hükmünü muhtevi mukavele hükümleri dahilinde kibritle birlikte devrolundu.

Bu korporasyon 1 . 4 1943 tarihine kadra 12 sene 9 ay işletti. Fakat kendisinin dahil olduğu tasfiye durumu dolayısıyla ve 28 . 5 . 1943 tarih ve 4426 sayılı Kanunla istikraz bakiyesi ödenmek suretiyle imtiyazı alınarak Gümrük ve Tekel Bakanlığına bağlı bir muvakkat işletme idaresine verildi. Bu muvakkat işletme idaresi de 20 . 5 . 1946 tarih ve 4897 sayılı Kanunla kaldırılarak 1 . 6 . 1946 tarihinden itibaren Tekel Genel Müdürlüğü servisleri arasına alındı.

Şimdi tasarıda bahis konusu olan teklif bu servise bu suretle muhavvel Tekel işleri arasındaki çakmak ve suni çakmak taşının çıkarılmasını istihdaf etmektedir.

2. — Muvakkat İşletme İdaresi ve Tekel Genel Müdürlüğü devresini teşkil eden ve 1 . 6 . 1946 tarihinden başlayın devrede, 1948 sonuna kadar olan devre faaliyetine ve 1949 Bütçe tasarısına ait durumların aşağıdaki şekilde olduğu görüldü.

1. — Satışlar :

Şirket devri	Satılan çakmak Aded	Satış kârı	Satılan Ç. Taşı Aded	Satış kârı	Savunma Vergisi	Çakmak ve çakmak taşı kârı ile Millî Savunma Vergisi Toplamı
1938	779	2 944	22 177	1 987	—	4 931
1939	845	3 179	25 484	2 058	—	5 237
1940	2 638	8 678	43 748	3 518	—	12 196
1941	2 435	9 273	73 370	6 373	—	15 646
1942	7 073	18 374	135 721	12 417	16 287	47 078
Muvakkat idare devri :						
1943	10 798	42 075	237 851	21 766	28 548	92 389
1944	10 591	27 516	455 695	41 695	54 683	123 894
1945	19 362	233 826	490 500	52 697	69 115	355 638
Tekel İdaresi :						
1946	28 045	194 152	447 136	40 004	53 656	287 812
1947	3 108	1 122	454 493	38 792	54 539	94 453
1948(Takribi)	475	805	530 000	48 389	63 600	112 794
1949 (Bütçe tasarısı)			500 000	39 400	—	39 400

II - Durum :

Bu rakamlardan anlaşılacağı üzere :

Şirket devresinde kibrit satışlarını ızzar edeceği mülâhazasıyla dokuz sene içerisinde piyasaya ancak 17439 çakmak ve 363075 çakmaktaşı çıkarıldığı halde idare devresinde son iki senede 31153 çakmak ve 901629 aded çakmaktaşı satılmış, muvakkat devre içinde ise 40750 çakmak ve 1.184.046 çakmaktaşı satılmıştır.

Bu devreler zarfında kibrit satışları 1941 de 47.900 sandık iken 1942 de 35.000 sandığa düşmüş, 1943 te 47.800 sandığa çıkmış, 1944 de 52.000 sandığa yükselmiş 1945 senesi 7 aylık devresinde 31.600 sandık 1946 da 59.400 sandık, 1947 de 65.700, 1948 de 66.300 sandık satılmıştır ki, kibrit satışları üzerinde esaslı bir tesire malik bulunmadığı kanaatini kuvvetlendirmektedir.

III - Kaçakçılık :

Buna mukabil çakmak ve çakmaktaşı kaçakçılığı hakkında muhafaza teşkilâtının mebdelî olan 1932 senesinden itibaren tutulan rakamlar şunlardır. Bu rakamlar arasına muhafaza teşkilâtı eline geçmemiş olan kısmın da bulunmadığını hatırlamak faydalı olur.

Muhtelif senelerde yakalanan çakmak ve çakmaktaşı		
Senesi	Çakmak	Çakmaktaşı
1932	2.422	84.797
1933	794	158.395
1934	1.784	100.845
1935	442	86.978
1936	804	41.746
1937	124	30.021
1938	270	30.404
1939	306	6.035
1940	100	9.500
1941	100	12.700
1942	50	4.750
1943	50	5.200
1944	200	205.000
1945	50	158.000
1946	74	118.128
1947	77	19.133
1948	987	66.186

Görülüyor ki, kaçakçılık da hızını muhafaza etmiş ve sebepleri arasında fiyat farkları başlıca âmil karakterini muhafaza etmiştir.

IV. Cibayet masrafı :

Çakmak ve çakmaktaşına ait servisini ve Muhafaza teşkilâtının bu işe müteferri masrafları ayrıca tutulmamakta olduğuna nazaran, Tekelin umumi masraflarıyla umumi geliri nispetleri arasında mukayese şekliyle bir neticeye varmak varidî hâtır olursa da, her tekel maddesinin istilzam ettiği hizmet dereceleri müteferrik olduğundan neticede isabet nispetinin çok az olacağı aşikârdır.

Bu hesaplar yalnız çakmaktaşı itibariyle yapılarak maliyetin 1.43 kuruş ve bir adede isabet eden satış giderinin 0.69 kuruş olarak bulunduğu ve Tekel satışlarının çakmaktaşı başına 22,5 kuruş olmasına mukabil kaçak olarak ithal edilen taşların 7,5 kuruştan satılmakta olduğu anlaşıldı.

V. Halen mevcut vergi ve tekel rejimi ve Hazineye sağladığı gelir :

Mevcut rejim :

1. Halen cari rejime göre çakmak ve çakmaktaşı ithali, aşağıda Gümrük Resmî kısmında (B) fıkrasında yazılı olanlar hariç, Tekel İdaresinin inhisarı altında bulunmakta, bu İdare haricinde tüccara ithale kanuni mesâğ olmadığı gibi, yolcu beraberinde gelen veya getirilen, hattâ zatiîstimale munhasır ve zati eşya mahiyetinde olan çakmak ve suni çakmaktaşıların da müsaderesi yoluna gidilmektedir.

2. Tekel ithal ettiği çakmak ve suni çakmaktaşı için 1929 tarihli 1499 sayılı Gümrük Tarifesi Kanununa tevfikân aşağıdaki resimleri ödemekte ve bu suretle ithal olunmuş maddeleri 3 şartlı fıkrada gösterilen Tekel resmini de ilâve suretiyle inhisar halinde satışa çıkarmaktadır.

Gümrük resmi :

Çakmaklar için 1499 sayılı Kanunun 630 tarafı nunarasına tevfikân :

Sigara yakan aletler (Çakmak) kiloda 256 lira 65 kuruş,

A) Benzinli,

1. Altından kiloda 41 lira 06,

2. Gümüşten kiloda 7 lira 70,

3. Mevaddı saireden kiloda 2 lira 57,

B) Fitilli ve saireli âdi mevaddan (Altın ve gümüşten olanlar A fıkrasına dâhildir)

Suni çakmaktaşıları için :

Aynı kanunun 476/c. pozisyonuna tevfikân 100 kiloda 718 lira 63,

Muamele Vergisi Kanununa tevfiikan Tekel mevzuu olan çakmaklar ve çakmaktaşı muamele vergisinden muaf bulunmakta ve sadece B fıkrasına giren % 18 resim vermektedir.

Gümrük resminin % 15 şî nispetinde Belediye hissesi alınmakta (gerek A, gerek B fıkrasına girenlere ve çakmak taşlarına şamil)

4415 numaralı Kanuna tevfiikan beher çakmaktaşıdan 12 kuruş Milli Müdafaa Vergisi

3. Bir kilo çakmakta ortalama 50 çakmak ve bir kilo çakmaktaşıda ortalama 6 300 adet çakmaktaşı bulunmakta ve Tekel yukarda 2 işaretli fıkrada sayılan ödemelerin, fatura bedeline ilâvesi suretiyle her çakmağa düşecek maliyetin yarısı nispetinde de - 4426 numaralı Kanunun 3 ncu maddesi hükmüne tevfiikan Maliye Bakanlığiyle kararlaştırılmış nispet olarak Tekel resmi ilâvesi suretiyle piyasaya çıkarılmaktadır. Çakmaktaşına gelince maliyet nazara alınmaksızın aynı yoldan fiyat tesbit edilmiştir.

Hazineye temin ettiği gelir :

Yukarda 1 işaretli tabloda gösterilmiştir. Bu tablonun 1948 senesine ait sütunundan anlaşılacağı üzere, son yıl içinde hiç çakmak satışı olmamıştır. Halen Tekel depolarında, tasarı kanuniyet kesb ettiği takdirde, piyasada taayyün edecek emsali fiyatlarına göre tasfiyesi gereken 7 500 çakmak ve 1 454 900 çakmaktaşı vardır.

VI - Kibrit satışlarına ve dolayısıyla Hazine gelirine tesiri bakımından mülâhazalar ve en ziyade kaçak çakmak ve suni çakmaktaşı gelen civar memleketteki resim vaziyeti :

Hazine gelirine tesiri bakımından mülâhazalar :

Tekel İdaresi Teknik servisince yapılmış tetkiklere göre, sigara kullanan bir adamın senede sarf etmek ıztırarında kalacağı âzami kibrit miktarı (183) kutudur. Bu kibrit müstehliklerinin mühim kısmını, kibrit ve sigara sarfiyatı rakamlarının da teyit ettiği kanaate göre bu kısmı müstehlikler teşkil etmektedir. 183 kutu kibritin bedeli 915 kuruş ve Hazineye sağladığı gelir 549 kuruştur.

Çakmak ve taşlarının dayanması, nevilerine göre olup ortalama iki sene kabul edilmekte ve

teklif edilen ithal resmi vasatisine göre beher çakmaktan 6 lira alınacağı ve iki lira da Muamele Vergisi inzimam edeceği nazara alınıp her çakmanın senede 14 çakmak taşı gerektireceği hesabıyla bu da ilâve olunursa neticenin neticesi olarak senede 30 : 40 kuruş da çakmaktaşı geliri hâsıl olacağı görülmektedir ki bugünkü duruma göre Hazinesin kibrit yerine çakmak istimalinden doğacak nazari zararı her çakmak başına senede bir liradan ibaret olacaktır.

Memlekette doğması mümkün çakmak ve çakmaktaşı küçük sanayii vasıtalı vasitasız gelirleri, Ve çakmak kullanmanın ve kullananların tabii mahdudiyeti ile beraber düşünülürse, hakiki bir zarar mevzuubahs olamayacağı kanaatine varıldığı ve bu arada 1949 tasarısı rakamlarında da değişiklik olmayacağı kanaatine varıldığı görülmüyor.

Diğer taraftan bâzı senelerde satışın % 50 sine yakın bir nispette kaçak çakmaktaşı yakalanmış olduğunun görülmekte olması, bu Tekel sahasında diğerlerinde asla görülmiyen bir kaçakçılık temayülünün ve imkânlarının vücudünü ve içtimai ahlâk üzerinde tahribat derecesini göstermekte ve başka memleketlerde umumiyetle çakmak ve çakmaktaşı serbest ve fazla olarak birçoklarında meselâ Suriye ve Yunanistan'da bu serbestiye rağmen kibrit buhranının vakit vakit önlenememiş olması keyfiyeti, kibrit kullananlarla çakmak kullananlar veya kullanma imkânlarını bulanlar arasında müspet bir münasebet tesisi imkânı olmadığı düşüncesi belirtilmektedir.

En ziyade kaçak çakmak ve kaçak suni çakmaktaşı gelen komşu memlekette Resim vaziyeti :

Memleketimize, büyük nispette çakmak ve suni çakmaktaşı kaçakçılığı yapılmakta olan Suriye Gümrük tarifesi 819 ncu pozisyonunun çakmakları AD valorem olarak % 40 resme tâbi tuttuğu ve sadece Filistin'e % 26.70 esasını kabul eylediği görülerek, Hükümet Tasarısı esasları üzerinden yapılan hesapta bizdeki zamların AD valorem esaslara ircaı halinde vasati % 60 şî bulacağı ve ayrıca % 18 Muamele Vergisini de nazara almak gerekeceği görüldü.

VII - Nihayet bugünkü kibrit imal kapasitemiz ve kibrit çöpüne elverişli orman darlığımız ve bu çöpler için hariçten elverişli ağaç ithalleri hesap ve neticeleri üzerinde duruldu.

Kibrit imâl, satış ve gelir rakamlarımızdan :

	İmalât yekûnu	Satış sandık	Satış kârı	Savunma vergisi	Yekûn
1938	43 141	41 443	2 167 169	—	2 167 169
1945	35 876	31 615	424 010	4 742 250	5 166 260
1946	57 175	59 417	727 133	8 908 710	9 635 843
1947	60 521	65 656	999 196	9 831 535	10 830 731
1948	64 269	66 360	400 860	9 954 000	10 354 860
1949 (Tahmini)	66 000	66 000	534 600	9 900 000	10 434 600

olduğu, çöp için elverişli orman darlığı, ithal halleri ve hesapları nazara alınarak, tasarının kabulü halinde istihsal kapasitemize ve tahminlere nazaran satış müşkülâtı olmayacağı ve bilhassa 1949 Bütçe tahminlerinde de hiçbir değişikliği icap ettirmeyeceği ifade edildiği görüldü.

3. — Neticede : Bu mülâhazalar ışığında, tasarının tetkika şayan olacağı kanaatine varılarak, Gümrük ve Tekel Komisyonu teklifleri esas alınmak suretiyle maddelere geçilmesine oybirliğiyle karar verilerek maddelere geçildi.

B

Maddeler itibariyle görüşmeler

Madde 1 : Hükümet teklifi aynen kabul edildi.

Madde 2 : Hükümet teklifi aynen kabul edildi.

Madde 3 : Gümrük ve Tekel Komisyonunun Hükümet tasarısında sadece suni çakmaktaşına ait 250 liradan ibaret ithal resmine 150 liraya indirmek suretiyle aynen kabul ettiği bu madde üzerinde etraflı görüşmeler oldu.

Neticede :

1. Mevcut vergi, tasarı konusu Tekelin mali inhisar karakteri dolayısıyla bu yeni durumda bir taraftan Hazine geliri üzerinde deriş ve VI işaretli kısımda hulâsa edilen azalma ihtimalini bir dereceye kadar önlemek,

11. — Diğer taraftan bu sahada ihraç imkânları da elde etmesi mümkün bir millî endüstri doğumunu ve Hazine geliri üzerine de müesir çeşitli müspet neticelerini kolaylaştırmak mülâhazalarıyla.

1) Altın veya altın kaplama çakmakların beher adedi için Hükümetçe teklif ve Gümrük ve Tekel Komisyonunca da aynen kabul edilen 17 lira gümrük ithal resminin 20 liraya,

2) Gümüş veya gümüş kaplamalı olanlar

ithal resminin 10 liraya, çıkarılmasına.

3) Sair maddelerden mamül çakmaklar ile B. fıkrasında muharrer çakmakların gümrük ve tekel komisyonunca da kabul edildiği üzere Hükümet teklifi veçhile gümrük resmine tâbi tutulmasına,

4) Suni çakmak taşından alınacak resmin Gümrük ve Tekel Komisyonunun teklifi veçhile ve aynı mülâhazalarla kiloda 160 lira olarak kabulüne.

5) Ve bu maddeye :

c) Ziyet eşyalarıyla (tabaka, kalem, çanta, biblo ve emsali ile) meze edilmiş çakmaklar, yukardaki bentlere nazaran (aded üzerinden) resme tâbi tutulmakla beraber eşyanın mahiyetine göre ayrıca tam siklet veya kıymeti üzerinden ait olduğu gümrük tarife maddesine nazaran resme tâbi tutulur. Maden lâmbaları üzerinde bulunan çakmaklar bu resme tâbi değildir.»

Yeni bir fıkra ilâvesine karar verilerek, ilisikte gösterilen şekilde kabul edildi.

6) (Benzinli) kaydı sadece A. fıkrasına münhasır olduğuna göre B. fıkrasına girebileceklerin benzinden gayri kimyevi maddelerle yanan çakmaklarla, suni çakmaktaşı şeraresiyle ateşlenen - oyuncaklar hariç - havagazı çakmaklarının da bu fıkraya gireceğinin ve elektrik yakım vasıtalarının ve diğer bu kanunda sarahatle tasrih edilmeyen diğer vasıtaların da bittabi bu resme dâhil ve tâbi olamayacağına belirtilmesinde fayda görüldü.

Diğer maddeler :

Hükümet teklifi veçhile aynen kabul edildi.

Büyük Meclisin takdir ve tasviplerine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığına arz olunur.

Başkan V. Bu rapor Sözcüsü

Diyarbakır

Manisa

Amasya

İ. H. Tigrel

F. Kurdoğlu

A. K. Yiğitoğlu

Ankara <i>N. C. Akkerman</i>	Ankara <i>C. Gölet</i>	Aydın <i>Gl. R. Alpman</i>	İzmir <i>M. Birsal</i>	Kastamonu <i>T. Coşkan</i>	Konya <i>M. A. Binal</i>
Bursa <i>F. Bük</i>	Çoruh <i>Dr. C. Kasancıoğlu</i>	Edirne <i>M. N. Gündüzalp</i>	Malatya <i>M. S. Eti</i>	Mardin <i>R. Erten</i>	Niğde <i>K. Gürsoy</i>
Eskişehir <i>M. Polatkan</i>	Eskişehir <i>A. Potuoğlu</i>	İsparta <i>K. Turan</i>	Samsun <i>M. A. Yörüker</i>	Tokad <i>R. A. Sevengil</i>	Urfa <i>E. Tekeli</i>
				Diyarbakır <i>C. Ekin</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Çakmak ve suni çakmaktaşının tekel konusundan çıkarılmasına ve bu maddelerin gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 2 Haziran 1929 tarihli ve 1503 sayılı Kanunla Devlet tekel altına alınan her nevi çakmaklarla suni çakmaktaşları Devlet tekelinden çıkarılmıştır.

MADDE 2. — 17 Mayıs 1940 tarihli ve 3828 sayılı, 20 Mayıs 1941 tarihli ve 4040 sayılı, 27 Mayıs 1942 tarihli ve 4226 sayılı, 17 Mayıs 1943 tarihli ve 4415 sayılı Kanunlarla suni çakmaktaşından alınmakta olan müdafaa vergisi kaldırılmıştır.

MADDE 3. — 1 Haziran 1929 tarihli ve 1499 sayılı Gümrük Tarifesi Kanunu ve İthalât umumi tarifesinin 630 ve 476/C sayılı pozisyonları aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir.

630 — Sigara yakan aletler (çakmak) :

A) Benzinli;

1. — Altın veya altın kaplamalı beher adedinden 17 lira;

2. — Gümüş veya gümüş kaplamalı beher adedinden 7 lira;

3. — Sair madenlerden beher adedinden 5 lira;

B) Fitilli ve saireli âdi maddelerden (Altın ve gümüşten yapılmış olanlarla bu maddelerle kaplamalı olanlar A fıkrasına dâhildir.) beher adedinden 3 lira;

476/C — Suni çakmaktaşı :

Bir kilosundan (sâfi) 250 lira;

GÜMRÜK VE TEKEL KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Çakmak ve suni çakmaktaşının Tekel konusundan çıkarılmasına ve bu maddelerin Gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 1 Haziran 1929 tarihli ve 1499 sayılı Gümrük Tarifesi Kanunu ve İthalât Umumi Tarifesinin 630 ve 476 - G sayılı Pozisyonları aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir:

630 — Sigara yakan aletler (Çakmak) :

A) Benzinli;

1. Altın veya altın kaplamalı beher adedinden 17 lira.

2. Gümüş veya gümüş kaplamalı beher adedinden 7 lira.

3. Sair maddelerden beher adedinden 5 lira.

B) Fitilli ve saireli âdi maddelerden (Altın ve gümüşten yapılmış olanlarla bu maddelerle kaplamalı olanlar A fıkrasına dâhildir.) beher adedinden 3 lira.

476 — G Suni çakmaktaşı: Bir kilosundan (Sâfi) 160 lira.

MADDE 4. — 2 Haziran 1929 tarihli ve 1503 sayılı, 28 Mayıs 1943 tarihli ve 4426 sayılı, 20 Mayıs 1946 tarihli ve 4897 sayılı kanunların çakmak ve suni çakmak taşlarına ilişkin hükümleri kaldırılmıştır.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Çakmak ve suni çakmak taşının Tekel konusundan çıkarılmasına ve bu maddelerin Gümrük Resimlerinde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı

MAADE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 1 Haziran 1929 tarihli ve 1499 sayılı Gümrük Tarifesi Kanunu ve İthalât Umumi Tarifesinin 630 ve C/476 sayılı pozisyonları aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

630 — Sigara yakan aletler (çakmak),

A) Benzinli;

1. Altın veya altın kaplamalı beher adedinden 20 lira;

2. Gümüş kaplamalı beher adedinden 10 lira;

3. Sair maddelerden beher adedinden 5 lira;

B) Fitilli ve saireli âdi maddelerden,

(Altın ve gümüşten yapılmış olanlarla bu maddelerle kaplamalı olanlar (A) fıkrasına dâhildir. Beher adedinden 3 lira;

C) Ziyet eşyalarıyla (tabaka, kalem, çanta, biblo ve emsaliyle) mezcedilmiş çakmaklar, yukardaki bentlere nazaran (aded üzerinden) resme tâbi tutulmakla beraber eşyanın mahiyetine göre ayrıca tam sıklet veya kıymet üzerinden ait olduğu Gümrük tarife maddesine nazaran resme tâbi tutulurlar. Maden lâmbaları üzerinde bulunan çakmaklar bu resme tâbi değildir.

478/C) Suni çakmak taşı :

Bir kilosundan (sâfi) 160 lira;

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

Hü.

G. ve T. K.

MADDE 5. — Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
H. Saka

Devlet Bakanı
Başb. Yardımcısı

Barutçu

Devlet Bakanı

Adalet Bakanı

Fuad Sirmen

Millî Savunma Bakanı

İçişleri Bakanı

H. Çakır

M. H. Göle

Dışişleri Bakanı

Maliye Bakanı

N. Sadak

Ş. Adalan

Millî Eğitim Bakanı

Bayındırlık Bakanı

N. Erim

Ekonomi Bakanı

Sa. ve So. Y. Bakanı

C. Ekin

Dr. K. Bayazit

Gümrük ve Tekel Bakanı

Tarım Bakanı

E. Erişirgil

U. Oral

Ulaştırma Bakanı

Ticaret Bakanı

Güleç

C. S. Bartas

Çalışın Bakanı

T. B. Balta

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 6 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 6 nci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.